

KOMISIJA ZA VARSTVO
GORSKE NARAVE

PES NA PLANINSKIH POTEH

Seminarska naloga pri usposabljanju za pridobitev naziva
VARUH GORSKE NARAVE

Avtorica: Simona Koritnik Pavlin

MENTOR: DUŠAN KLENOVŠEK

KRŠKO, 28.8.2023

Kazalo

UVOD – AVTORICA SE PREDSTAVI	- 1 -
NAMEN SEMINARSKE NALOGE.....	- 4 -
PES.....	- 5 -
PES SKOZI ČAS	- 5 -
PSIHOLOGIJA PSA	- 6 -
Naravne lastnosti	- 6 -
Duševna zgradba – konstrukcija psa	- 6 -
UČNI PROCES – ŠOLANJE PSA (OZ. VODNIKA).....	- 7 -
ČLOVEK IN PES KOT DEL NARAVE, SKUPAJ V NARAVI	- 8 -
Pes, zvesti in zaželen spremljevalec na planinskih poteh	- 9 -
Pasji iztrebki	- 9 -
Pes na povodcu	- 12 -
Srečevanje z drugimi pohodniki in psi.....	- 15 -
Napadi psov na druge živali	- 16 -
Vstop psa v planinske kočje in prenočevanje.....	- 17 -
ZAKLJUČEK	- 20 -
ZAHVALA.....	- 21 -
VIRI	- 22 -
FOTOGRAFIJE	- 22 -

UVOD – AVTORICA SE PREDSTAVI

Svoja otroška leta sem občasno preživljala na družinski kmetiji mimo katere še danes vodi ena izmed planinskih poti na Kum. Moji prvi spomini so vezani na to kmetijo, pot, ki se vije ob žuborečem potoku do »naše hiše«. Vedno sem občudovala planince, ki so hodili mimo nas, želela sem, da bi tudi sama enkrat šla peš na Kum. V času mojega otroštva se mi želja ni uresničila. Do kmetije oz. tistega kar je še ostalo od nje še danes ni speljana cesta, zato sem v bistvu »planinarila« že odkar sem shodila – le da naša družina ni osvajala vrhov ampak smo morali hoditi zato, da smo vzdrževali našo zapuščino. Čeprav smo živeli v hiši v mestu, je bilo potrebno vsak drug dan do kmetije, kjer smo imeli na paši ovce, ki so poskrbele, da se zemljišča niso zaraščala, njivo in gozd. Pozimi je bilo potrebno ovce hraniti, jim dovajati vodo, zato je en izmed mojih prvih spominov kako z očetom gaziva po visokem snegu, da bova nahranila ovce Skrb za živali nima vedno samo romantičnega pridiha.

Moja prva srečanja in izkušnje s psi seveda segajo tudi v to obdobje, obdobje otroštva. Doma nismo imeli psa, niti ni nihče izražal kakšno veliko željo po še eni skrbi in obveznosti. So pa sosedje imeli psa, nemškega ovčarja, ki so ga imeli pred hišo, pripetega na verigi. Kot otrok sem bila zelo živahna in sem rada komu kaj ponagajala. Ne spomnim se kaj točno sem naredila, da sem precej starejšemu sosedovemu fantu toliko stopila na žulj, da je name spustil psa, ki je bil zaradi verige poln frustracij. Seveda sem se ustrašila in začela bežati, a mu nisem ubežala. Pes me je dohitel in podrl na tla ter ugriznil. Danes se zavedam, da sem jo še dobro odnesla, saj me je le enkrat ugriznil in ne pogrizel. Strah pred psi se mi je takrat zasidral v kosti. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bila večina psov (s katerimi sem se srečevala) priklenjenih na verige, zato so seveda bili psi frustrirani in skoraj vsak, ki je prišel na njegovo dvorišče je bil deležen ustrahujočega, lajajočega pozdrava včasih tudi režečimi zobmi. Druga, še bolj negativna izkušnja s psi pa je povezana z ovcami na naši kmetiji. Nekega lepega poletnega dne, ko smo se tako kot vedno peš povzpeli do kmetije, nas je pričakalo pravo morišče. Dva psa, ki sta nekako uspela prečkati električnega pastirja, ki je varoval pašnik, sta pomorila skoraj celo čredo ovac. Pogled na pomorjene ovce v potoku, na travniku, je v mojo dušo zarisal strah pred psi. Česa vsega je pes sposoben. Od takrat dalje sem se vsem psom izogibala.

Življenje piše in riše svoje poti, tako da sem se ponovno srečala s psom veliko let kasneje – tokrat v drugačni obliki. Partner je imel v blokovskem stanovanju prijetno psičko labradorko Mary. Prišla sem k hiši, kjer je bil pes že del družine. Hitro sem začela spoznavati tudi drugo pasjo plat – brezpogojno pripadnost in ljubezen. V tem obdobju sem tudi začela več hoditi v naravo, pohodi na bližnjo Lisco in okoliške hribe so postali nedeljska jutranja rutina. Psička Mary je bila socializirana, umirjena in nama je bila na vseh pohodih in enodnevnih turah zvesta spremljevalka. V tistem času (pred letom 2000) pohodništvo in lastništvo psov še nista bila v tako polnem

razmahu. Na planinskih poteh se ni srečevalo veliko pohodnikov v družbi psov. Ko smo enkrat prečili Pohorje in smo prespali na Koči na Pesku je Mary seveda spala zunaj v zavetju in na varnem. Niti na kraj pameti nama ni prišlo, da bi se poskušala dogovarjati, da prespi v koči. Red je red in prav je tako.

Danes sem lastnica dveh socializiranih psičk, Pine in Miše. Sem članica tako Planinskega društva Sevnica kot tudi Kinološkega društva Posavje Sevnica. Z obema

SLIKA 1
PSIČKI MIŠA IN PINA

psičkama sem zaključila t.i. Malo pasjo šolo. S psičko Mišo pa sem zaradi želje po še več nadaljevala z opravljanjem tečajev in izpitov.

Opravljen imam izpita iz vaj poslušnosti po programih BBH

in IBGH-1, katera sem opravljala kot članica Kinološkega društva Posavje, Sevnica, ki je član Kinološke zveze Slovenije. Strokovni vodja Kinološkega društva Posavje Sevnica je priznani kinolog, človek ki se je praktično celo življenje tako profesionalno kot tudi zasebno ukvarjal z učenjem in proučevanjem psov, Anton (Zvone) Es. On in predsednik društva Nikolaj Zorec sta odlični tandem v prenašanju znanja na tečajnike in s tem prepotrebno ozaveščanju o obnašanju psa. V društvu stremijo k širjenju učiteljev, tako da sta v letošnjih pomladanskih dneh še dva njihova člana uspešno zaključila usposabljanja pri Kinološki zvezi Slovenije. V času »instagram in FB strokovnjakov«, ko se lahko skoraj vsakdo ukvarja s socializacijo psov, odpre pasji hotel, ali je strokovnjak za prevzgojo psov, je še kako pomembna prava in strokovno podprta informacija. Vendar vzgoja psa ni tako enostavna kot je morda videti na kakšnih posnetkih. Potrebna je vztrajnost in podpora strokovnjaka (učitelja), da vodnik psa osvoji osnovo. Osnovo. Pozornost. Odpoklic.

Do šest let nazaj, ko sem imela le psičko Pino, sem se tudi jaz odpravljala na bližnje hribe v prepričanju, da mora biti pes svoboden v naravi. Pina je bila vodljiva, nikoli se ni oddaljevala, odpoklic je bil narejen. Samozavestna, da moj pes pa že ne bi sem morala dvakrat prenašati strah, ki ga občuti vsak lastnik psa, ko mu le-ta izgine izpred oči... Ko se nam je čez eno leto pridružila še Miša sem krajše pohode opravljala z obema, vendar sem takrat nekako dozorela v razmišljanju, da psu na povodcu nič ne manjka in je tako pohajkovanje po naravi prijetnejše tako za psa kot tudi za lastnika/vodnika.

Razmišljanje, da »moj pes pa že ne...« in »pes mora biti v naravi svoboden« sem začela gledati z drugega zornega kota in spoznavati resničnost: pes kot naš najbolj zvest spremljevalec na izletih v naravo, je lahko velik moteč dejavnik za ostale pohodnike in deležnike na planinskih poteh. K temu mojemu pogledu na situacijo so prav gotovo veliko pripomogla tudi predavanja v okviru Kinološkega društva Posavje Sevnica, pogovori z inštruktorjem in strokovnim vodjem društva. Seveda tudi delo s psičko na poligonu in kritično opazovanje okolice ko sem na raznih pohodih prispevajo k temu, da se zavedam, da so psi lahko velik moteč faktor v naravi tako na planinskih poteh kot tudi kočah.

Zadnja leta je pohodništvo v razcvetu, vse več nas je, ki svoj mir in sprostitev iščemo v naravi. Na planinskih poteh. Tako kot je v razmahu pohodništvo, se večja tudi število psov. Ko se oba podatka pokrijeta, pridemo do realnega zaključka, da je tudi na planinskih poteh vse več pasjih prijateljev s svojimi lastniki – ljubitelji narava. Vse skupaj ne bi bilo nič problematično, če bi se lastniki psov zavedali, da niso sami in

SLIKA 2 NA ENI IZMED PLANINSKIH POTI

edini v naravi. Veliko lastnikov psov namreč ne premore kritičnega pogleda na vse okoliščine in vidijo le svojo egoistično željo po »pasji« družbi na vsakem koraku. Prav zaradi lastnikov psov, ki ne razumejo širše slike, ki ne pozna psihologije psa, prihaja do neodobravanja prisotnosti psa na

planinskih poteh, lastnikov zemljišč po katerih potekajo markirane planinske poti, med lastniki živine na paši in tudi drugih udeležencev – pohodnikov. Nekateri lastniki psov so postali preveč neuvidevni do ostalih deležnikov in vidijo samo svoj »prav«. Tako lahko namesto v čisti naravi najdemo pasje iztrebke ob poteh (predvsem na začetku planinskih tur), nekateri celo iztrebke poberejo v vrečko, ker pa je nimajo kam odvreči jo potem zavržejo pod bližnji grm Prihaja do neprijetnih situacij, ko psi napadejo pašne živali, ko se psi na poteh stepejo ali pa pobegnejo.

Prav zaradi ljubezni do svojih dveh psičk na eni strani ter nepopisljivega občutka hvaležnosti ko se odpravim po planinskih poteh, si želim, da bi lastniki oz. vodniki psov ravnali odgovorno. Odgovorno - ne le do svojega Jaz in svojega psa, ampak do

vseh ostalih pohodnikov in štirinožnih družabnikov, ki se srečujemo na planinskih poteh.

NAMEN SEMINARSKE NALOGE

Za pisanje seminarske naloge na temo pes kot dober in zaželen spremljevalec v naravi sem se odločila predvsem zato, ker želim izpostaviti problematiko, ki je iz leta v leto bolj pereča, ozaveščanja širše javnosti, predvsem pa lastnikov psov na to temo pa nekako (po mojem mnenju) ni dovolj. Vsak lastnik svojega psa gleda nekritično, saj ga pozna, prepričan je v njegovo vedenje, ne zaveda pa se, da je pes vedno ko je na prijetnem pohajkovanju po neznanih poteh, bolj izpostavljen dražljajem, ki lahko pripeljejo do neželenega vedenja. Prav tako želim izpostaviti problematiko pasjih iztrebkov, (ne)privezovanja psov na planinskih poteh in seveda prisotnosti psov v planinskih kočah.

Ker je vprašanje kompleksno in ni izključno vezano le na tematiko planincev oz. pohodnikov sem raziskovala tudi gradivo iz kinološkega področja, saj je po mojem mnenju za optimalno rešitev problematike nujno potrebno tudi poznavanje psihologije psa in kinologije.

Ker je problematika relativno nova (število psov se večja v zadnjih dvajsetih letih povečalo za 100%) nekega posebnega gradiva na to temo ni. Prebrala sem časopisne in spletne članke, objave na družbenih omrežjih, opravila razgovor s predsednikom Planinskega društva Sevnica, ki se je znašla pred izzivom kako urediti prehod Za mnenja o tem kako gledajo na prisotnost psa v planinski koči III kategorije in I kategorije sem vprašala oskrbnike koč oz. domov.

Zavedam se, da ni enostavnih rešitev za nastalo situacijo. Prav gotovo pa bo v kratkem potrebno določiti nova pravila (ali poudariti že obstoječa pravila) obnašanja predvsem lastnikov psov, ki bodo sprejemljiva tako za same lastnike, kot tudi za vse ostale deležnike na planinskih poteh. Premalokrat se zavedamo, da ko se naša pravica konča se začne pravica nekoga drugega – ali obratno. Zaradi velikokrat nepravilnega odziva predvsem lastnikov psov, se izgublja na toleranci in uvidevnosti do pasje problematike. Menim, da je ključ do uspešne rešitve problematike predvsem na ozaveščanju lastnikov psov, da so ravno oni tisti, ki lahko največ storijo. Zavedati se je namreč potrebno, da se tako kot ljudje razlikujejo med seboj tudi psi – tako po karakterju, kot tudi po vzgoji in kar je najpomembnejše, kinološkim znanjem njihovih lastnikov. Več različnih pohodnikov in več različnih psov v naravi avtomatično prinese več različnih okoliščin, na katere današnje pravne ureditve še nimajo pravega odgovora. Izjema pri mojem kritičnem pogledu na celotno situacijo so seveda

reševalni psi in psi vodniki, ki so izurjeni in imajo ob sebi strokovno usposobljene vodnike z ustreznim znanjem in dokazilom.

PES

PES SKOZI ČAS

Kot navaja avtor Anton Es – Zvone v svojem delu Program Osnovne vzgoje psa za delo, »človek uvršča psa med visoko razvita živalska bitja na psihološkem kot tudi na sociološkem področju. Pes je pravzaprav ena izmed redkih živalskih vrst, ki je naseljena po vseh celinah in jo najdemo od južnega do severnega tečaja – povsod kjer živi človek. Nekateri strokovnjaki zatrjujejo, da je pes najstarejši človekov prijatelj in da sta, zaradi svojevrstne specifičnosti in sposobnosti, razvila simbiotičen odnos.«

Točnega izvora oz. prednika psa tudi v današnjem času ne more nihče z gotovostjo opredeliti. Čeprav imajo skoraj enako DNK kot volkovi (98% DNK zapisa imajo enakega), se po vedenju močno razlikujejo. Proučevalci menijo, da sta se volk in pes na določeni razvojni stopnji ločila. Verjetno imajo volkovi, šakali, lisice, kojoti in vsi kanidi skupnega prednika, imenovan Tomarctus. Danes uveljavljeno mnenje, ki ga podpirajo rezultati genetskih analiz, je, da se je domači pes razvil iz majhne skupine volkov, udomačenih pred okoli 15.000 leti. (wikipedia.org)

Kako se je razvil simbiotičen odnos med človekom in psom ne more nihče z gotovostjo trditi, dejstvo pa je, da se je pes v preteklosti pojavljal povsod tam kjer je živel človek. Paleontologi so dokazali, da pes oz. njegov prednik in človek v nekakšni simbiozi živita že vsaj štirinajst tisoč let. Pes je človeku v preteklosti odigral pomembno vlogo pri čuvanju teritorija, pomoči pri lovu in navsezadnje najbrž tudi za zaščito oz. obrambo pred nekaterimi živalmi. Šele kasneje je pes pridobil »status ljubljénčka«.

Poznan je kip staroegipčanskega božanstva Anubis – pol pes, pol šakal. Pes je bil zelo pogosto uporabljena figura antičnih ljudstev.

Prvi pisni viri o psih segajo v Staro Grčijo, ko je grški filozof in zoolog Aristotel v svojih delih navedel različne pasme, ki jih je poimenoval po njihovi prvotni domovini – grški, indijski, egipčanski in epirski psi. Iz obdobja 500 pr. N. štetjem pa se nahajajo ohranjene keramike, kjer je upodobljen pes v družbi človeka. Lahko sklepamo, da se je prisotnost psa v življenju ljudi skozi zgodovino le krepila. Tudi med ostanki iz Pompejev (leto 79) je mogoče najti psa, na hišah iz obdobja pogubnega izbruha vulkana, pa so vidni napisi »cave canem« – (pazi se psa), kar jasno priča o prisotnosti psa kot čuvaja.

Za razumevanje pasjega obnašanja je nujno poznavanje osnov

Naravne lastnosti

Avtor Anton Es - Zvone v svojem priročniku Program osnovne vzgoje psa za delo poudari, da je za opredelitev naravnih lastnosti psa pomembno najprej psa opazovati – njegovo vedenje v okolju, v različnih situacijah, kajti prav vedenjski način daje nekemu psu identiteto njegovih naravnih lastnosti. Na naravne lastnosti pa ne vpliva le genetika ampak tudi okolje iz katerega posamezen pes pridobiva izkušnje.

Duševna zgradba – konstrukcija psa

Notranja trdnost psa – samozavest je eden zelo pomembnih sestavnih delov pasje duševne konstrukcije. Pes, na katerega negativni vplivi in ovire iz okolice ne vplivajo negativno in na pesu ne puščajo negativnih posledic ter ga ne odvrnejo do uresničitve zastavljenega cilja, je samozavesten. Tipična telesna govorica za samozavestnega psa je pokončen rep in nenapadalnost. Nesamozavesten pes praviloma svoj strah izraža z repom med nogami, povešeno glavo oz. mimiko, ki izraža strah. Taka drža sporoča, da lahko pes pobegne ali se preda.

V življenjski skupnosti človeka in psa nastaja odnos, ki vpliva na pasji duševni razvoj. Z nepravilno vzgojo in odnosom do psa se lahko razvijeta obe dve skrajnosti: lahko vzgojimo popadljivega in napadalnega psa, ali pa psa, ki se bo vsega bal.

Samozavest – notranja trdnost psa je v veliki meri odvisna od temperamenta, nagonov, sposobnosti učenja in pridobljenih izkušenj.

Temperament odraža način in intenzivnost reagiranja posameznega psa na okolje.

Nagoni so prirojeni lastnosti psov, ki vodijo psa k reagiranju na nek dražljaj iz okolja. V grobem se nagoni delijo na nagone za ohranitev vrste in samoohranitveni nagon, med katerimi je v procesu učenja pomemben predvsem nagon plena, nekaj pa tudi nagon po hrani.

Sposobnosti učenja se pri psih razlikujejo.

Izkušnje se pridobivajo skozi učni proces, zato je zelo pomemben pristop k učenju, da pes pridobi izkušnje in se prilagodi na novo okoliščino.

Razsodnost

Da so psi inteligentna in čuteča bitja, o tem ni dvoma. Pojavi pa se dvom ko se gre za razsodnost – vsaj tako kot jo vidimo ljudje. Ali ima pes razvito razsodnost, da bi v večini situacij v kateri se znajde presodil »kaj je prav in kaj ne«? NE. Zavedati se moramo, da bo pes vedno ravnal po nagonu, pa naj bo to obrambni nagon, nagon

plena ali nagon za ohranitev vrste. Pes bo vedno ravnal nagonsko glede na trenutne okoliščine.

Zavedanje, da pes nima zmožnosti razsoditi kaj je prav in kaj ne, ampak da bo ravnal nagonsko je pomembno

UČNI PROCES – ŠOLANJE PSA (OZ. VODNIKA)

Učni proces vzgoje psa je tako kot vsako učenje dolgotrajen proces in zahteva veliko vodnikove vztrajnosti.

Pri izvajanju pravilnega učnega procesa je pomembno, da psa vedno potrjujemo v (za nas) željenem vedenju. Za potrjevanje lahko izberemo različne načine, največkrat pa imajo psi radi nagrado v obliki priboljška ali igrache, ki ju dopolnimo s pohvalo. S časoma, ko pes že »usvoji« vajo, začnemo nagrade v obliki priboljška ali igrache zmanjševati in tako pohvala zadosti vse tri oblike potrjevanja.

Živ učni proces je bistvo vzgoje psa, saj ga moramo mi kot njegovi vodniki motivirati, da skozi svoje vedenje najde pot do rešitve. Tako se mora vsaka vaja razdeliti in izvajati v več fazah: 1. začetek vaje - vzpostavitev pozornosti, 2. povelje, 3. izvajanje potrditev željenega obnašanja (zadovoljitev) in zaključek vaje. Na prvi pogled zelo enostavno, ampak tako kot vsako šolanje, je tudi v kinologiji potreben čas in vztrajnost, da se dosežejo željeni rezultati. Z doslednim izvajanjem učnega procesa (kar je za marsikaterega vodnika naporno) dosežemo najboljši rezultat glede na zmožnosti psa. Dobro je, da mladiča že od trenutka, ko zapusti leglo in ga pripeljemo v novo okolje učimo po tem učnem procesu.

Le s pravilno in dosledno izvajanimi učnimi procesi lahko pri svojih psih dosežemo najboljši učinek socializacije psa, ki je pomembna za prijetno sobivanje psa in človeka. Prav zaradi tega je zelo pomembna podpora kinoloških društev, ki delujejo pod krovno organizacijo Kinološka zveza Slovenije. V kinoloških društvih praviloma delujejo usposobljeni inštruktorji z opravljenim šolanjem in potrebnimi izpiti za poučevanje, predvsem pasjih lastnikov. Sama sem članica Kinološkega društva Posavje, Sevnica, ki vsako leto organizira spomladanski in jesenski termin male pasje šole, kot tudi tečaje za izpite iz vaj poslušnosti po različnih programih (BBH, IBGH 1-...). Vsak tečaj se zaključi z opravljanjem izpita pred komisijo oz. pred licenciranim sodnikom Kinološke zveze Slovenije. Učenje poteka v manjših skupinah, tako da lahko tečajniki svoje znanje poglobijo glede na svoj interes. Najpomembnejše spoznanje pri učenju in usvajanju učnega procesa je spoznanje, da smo v pasji šoli praktično vodniki, psi pa nam le sledijo in izvršujejo naša povelja.

SLIKA 3

NA POLIGONU KINOLOŠKGA DRUŠTVA POSAVJE SEVNICA MED
OPRAVLJANJEM IZPITA

Le dobro usposobljen in strokovno podkovan vodnik psa razume, da je pes največkrat naredi tisto kar pes misli, da vodnik od njega pričakuje. Zakaj sem napisala »misli«? Če vodnik svojega povelja ne izrazi jasno ali ne uporablja vedno isto povelje za neko vajo, potem pes ne more vedeti kaj vodnik želi Poleg tega pes zelo dobro opazuje mimiko vodnika, ki ga lahko prav tako zavede.

Sama sem to spoznala na vadbišču, ko je Miša pri izvajanju vaje za katero sem bila prepričana, »da smo jo usvojile«, kar naenkrat začela izvajati narobe. Ko me je inštruktor opozoril na mojo (nezavedno) mimiko sem to seveda popravila, vaja pa je bila ponovno izvedena pravilno.

ČLOVEK IN PES KOT DEL NARAVE, SKUPAJ V NARAVI

Kot sem že navedla v predhodnih poglavjih pes in človek živita v simbiozi vsaj zadnjih 14.000 let. Seveda sta se vloga in pomen psa v človekovem življenju skozi različna obdobja spreminjala. Če je v začetku človek imel psa ob sebi predvsem zaradi zaščite teritorija, pomoči pri lovu in obrambi, je v današnjem času vloga psa predvsem v družabništvu. Tako je skozi različna obdobja pes v človekovih očeh izgubljal svojo prvinskost, ljudje pa na svoje štirinožne prijatelje gledamo velikokrat premalo kritično in jih celo želimo »počlovečiti«. Na nek način želimo psu odvzeti njegovo »pasjost« in ga spremeniti v čimboljši približek nadomestka za (so)človeka. Ravno v tem pa izvira marsikatera težava s katero se soočamo na planinskih poteh.

Zadnja leta je pohodništvo v razcvetu, vse več nas je, ki svoj mir in sprostitev iščemo v naravi. Na planinskih poteh,. Tako kot je v razmahu pohodništvo, se večja tudi število psov.

Po podatkih dosegljivih iz spleta (portal Moj pes, Svet24), ki temeljijo na podatke Uprave za varno hrano in varstvo rastlin (UVHVVR) je bilo leta 2005 v Sloveniji registriranih 125.719 psov, leta 2010 je število naraslo 195.444 psov, leta 2020 238.024, junija 2021 pa se je število registriranih psov ustavilo pri 243.232. V letošnjem letu pa se je ta številka dvignila na preko 250.000 (RTV SLO 1. program, Poročila ob 13., 26.08.2023).

Ko se oba podatka pokrijeta, ni težko zaključiti, da je tudi na planinskih in pohodniških poteh vse več psov s svojimi lastniki – ljubitelji narava. Vse skupaj ne bi bilo nič problematično, če bi se lastniki psov zavedali, da niso sami in edini v naravi in bi ravnali odgovorno. Veliko lastnikov psov namreč ne premore kritičnega pogleda na vse okoliščine in vidijo le svojo egoistično željo po »pasji« družbi na vsakem koraku. Prav zaradi lastnikov psov, ki ne razumejo širše slike, ki ne pozna psihologije psa, prihaja do neodobravanja prisotnosti psa na planinskih poteh lastnikov zemljišč po katerih potekajo markirane planinske poti, med lastniki živine na paši in tudi drugih udeležencev – pohodnikov. Nekateri lastniki psov so postali preveč neuvidevni do ostalih deležnikov in vidijo samo svoj cilj in svoj prav. Tako lahko namesto v neokrnjeni naravi najdemo pasje iztrebke ob poteh (predvsem na začetku planinskih tur), nekateri celo iztrebke poberejo v vrečko, ker pa je nimajo kam odvreči jo potem zavržejo pod bližnji grm ali bližnji potok Prihaja do neprijetnih situacij, ko psi napadejo pašne živali, ko se psi na poteh stepejo Ali pa pobegnejo. Pred velikim izzivom so tudi planinski domovi in koč, saj hišni red PZS točno določa, da psom vstop ni dovoljen, medtem pa nekateri lastniki želijo v prostorih koč celo prenočevati.

Pasji iztrebki

Narava zahteva svoje. Tako kot človek tudi živali opravljajo svojo potrebo. Divje živali to opravljajo v naravi, kar predstavlja gnojilo za rastlinje, medtem ko je iztrebljanje malih domačih živali – mačk, kužkov ... ekološko in vprašljivo. Pasji iztrebki lahko poleg prebavljene pasje hrane vsebuje mikroorganizme, predvsem pa veliko dušika in fosforja. Kot opozarja Javno komunalno podjetje Grosuplje na svoji spletni strani: »Pretiran vnos dušika zmanjšuje biotsko raznovrstnost, saj omogoča rast le nekaterim rastlinam. Posebej problematično je puščanje iztrebkov na zavarovanih območjih, še posebej v vodovarstvenem območju, saj tam lahko pride do onesnaženja podzemne

vode.« Seveda en iztrebek ni problematičen, ko pa je teh iztrebkov na nekem območju več, se lahko s časoma poruši ravnovesje, ki je na nekem območju bilo prisotno stoletja....

Prav tako se lahko v iztrebkih nahajajo ličinke zajedalcev, ki lahko ob zaužitju preidejo v organizem drugega psa (nekateri psi pač niso izbirčni).

Ker veliko markiranih planinskih poti vodi tudi mimo ali čez pašnike, je potrebno izpostaviti tudi problematiko hoje čez pašnike, kjer se pasi govedo.

SLIKA 4
TABLA NA LOVENCU, KI OPOZARJA NA PREPOVED PREHODA
PSOM

V članku na spletni strani Kmetijsko gozdarske zbornice zasledim sledeč zapis mag. Janeza Kunc: »Način zauživanja krme pri govedu je, da jo najprej samo goltajo in kasneje prežvečijo. Tako lahko pride do zaužitja velikih tujkov, ki na poti skozi prebavni trakt povzročajo hude poškodbe. Iztrebki ter ostali izločki

ljudi so vir različnih bolezni, predvsem ikričavosti pri govedu. Posledice vnosa iztrebkov s hrano so od blagih

prebavnih motenj do abortusov ali celo pogina živali.« članek na spletni strani se nadaljuje: »Pasji iztrebki niso tako »nedolžni«, kot se zdi na prvi pogled,« razlaga vodja službe za varno hrano na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije Gabrijela Salobir. »Skladno z dobro higieniko in kmetijsko prakso ne bi smeli nabirati plodov v radiju 150 cm od mesta živalskega iztrebka. V ožjem krogu je nujno večkratno pranje plodov, da odpravimo tveganje okužbe, kar kmetu predstavlja veliko dodatnega dela. Da se pasji iztrebki pri sistemskem delu na površinah ne razširijo, jih je treba pobrati.« Med najbolj izpostavljenimi okužbami v povezavi s psi in prežvekovalci je neosporoza. Pri tej bolezni so psi končni gostitelji, domači prežvekovalci pa vmesni. Bolezen je neozdravljiva in jo je zelo težko odpraviti.«

Zaradi naštetih težav, ki jih tako v naravnem okolju in pri drugih živalih povzročajo pasji iztrebki je nujno potrebno ozaveščanje lastnikov psov zakaj je potrebno poskrbeti, da je nepobranih pasjih iztrebkov v naravi čim manj. Tudi sama do trenutka ko sem začela raziskovati tematiko o tem nisem bila ozaveščena.

Na svojih sprehodih in pohodih opažam, da marsikateri lastnik psa spusti v grmovje ali kakšen manj dostopen kraj (posledično ga ne vidiš in te ne moti – po načelu kar ne vidiš ne boli...), kjer njegov pes opravi potrebo in gre nemoteno naprej.

Po mojem mnenju higiena psa ne obsega le nege dlake, nohtov, zob ampak tudi iztrebljanje za kar pa je potrebno opazovati psa. Opazovanje psa in navajanje na opravljanje potrebe je tudi del procesa socializacije psa. Vsak lastnik psa bi moral skozi svoj učni proces spoznati in se poglobiti v način in obnašanje psa preden bo potrebo opravil. Praviloma psi opravijo potrebo dva do trikrat na dan – odvisno od načina hranjenja. Moje psičke npr. opravijo potrebo po tem, ko dobijo obrok hrane. Imamo ustaljen ritem in psički mu sledita. Ker jih hranim dvakrat dnevno, to pomeni opravljanje velike potrebe običajno dvakrat dnevno. Pes se navadi na določen ritem in temu sledi, če le smo tudi lastniki dosledni – tudi pri opravljanju pasje male in velike potrebe. Praviloma lastniki vemo, če bo naš pes npr. opravil potrebo potem, ko se pelje z avtom ali koliko časa potrebuje za opravljanje potrebe zjutraj.

Ljudje smo nagnjeni k temu, da si življenje poenostavimo. Ker želimo povezati prijetno s koristnim in psa pustimo, da v naravi oz. na planinskih, gozdnih poteh opravi svojo potrebo niti ne pomislimo na to, da bi pasji iztrebek našega ljubljence negativno vplival na biotsko raznovrstnost ali da lahko povzroči resne zdravstvene težave govedu, ki se sicer pase na kvalitetnem pašniku. Težko je v popolnosti preprečiti, da se v naravi ne bi več pojavljali pasji iztrebki. Lahko se pa v veliki meri omeji oz. zmanjša.

Lastniki psov bi morali biti toliko ozaveščeni in odgovorni, da psa pred začetkom ture sprehodijo v tolikšni meri, da opravi svojo potrebo še v bližini košev, namenjenih za odlaganje pasjih iztrebkov. Lokalne skupnosti nameščajo koše namenjene za pasje odpadke praktično na vseh pomembnejših točkah, tako da lahko lastnik zbira kdaj in kje si bo vzel čas in dal možnosti psu, da opravi svojo potrebo. S takšnim pristopom bi prav gotovo pripomogli k zmanjšanju negativnih vplivov, ki jih iztrebki puščajo v naravi, po drugi strani pa tudi lastniki ne bi bili pred dilemo kaj narediti, če npr. naš kuža opravi potrebo ob planinski poti nekaj sto metrov od začetka poti. Nerealno bi bilo pričakovati, da pes kasneje po nekaj urah hoje ne bo opravil še kakšno potrebo, vendar je že to, da vsaj en iztrebek »pustimo v dolini« korak v pravo smer. Seveda je to za lastnika psa »dodatna, nepotrebna« obremenitev, saj velikokrat začnemo turo v zgodnjih jutranjih urah, lovijo se minute in nam je to samo nepotrebno izgubljanje časa in pozabimo na odgovorno lastništvo psa ter odgovornost do okolice in narave.

Pri pobiranju pasjih iztrebkov v plastične vrečke imam osebno veliko pomislekov, zato se sama kadar mi okoliščine to dopuščajo poslužujem pobiranja iztrebkov na odpadni časopisni (reklamni) papir, ki ga potem skupaj z iztrebkom odvržem v koš za pasje odpadke.

Planinsko društvo Lisca Sevnica se je pred časom dobilo zahtevo s strani lastnika parcel, kjer potekajo Sevnška planinska pot, Zasavska planinska pot in Pot XIV.

divizije na Lovrencu. Prav tako se ravno na tem območju nahaja naravni spomenik

SLIKA 5
PLANINSKA POT ČEZ LOVRENC KJER JE PREHOD ZA PSE
PREPOVEDAN - FOTOGRAFIJA IZ LETA 2021

in dovoljen obhod po makadamski cesti. Za ostale pohodnike pot poteka po obstoječi, markirani čez rastišče Clusijevega svišča. V ta namen so markacisti predstavili žige, tako da so vsem dostopni. V Planinskem društvu Lisca Sevnica spremljamo tudi ostala območja, kjer izvajamo redne pogovore z lastniki in opažamo, da se je število "planinskih psov" povečalo, planinske poti morajo združevati, zato si v društvu prizadevamo, da je poskrbljeno za vse (lastnike, planince, planince s psi, ...).

rastišče Clusijevega svišča. Lastnik je opozoril na problem pasjih iztrebkov, ki se mu pojavljajo v krmi, zato je protestiral zaprtjem poti med Velikim Kozjem in Lisco. K sporazumni rešitvi v korist pohodnikov s psom je pripomogla velika mera potrpežljivosti in iskanja kompromisov s strani komisije društva, v sestavi Alojz Rupar, Jože Prah in Peter Požun. Opravili so ogromno pogovorov, ki so prepeljali do rešitve, da je sedaj prehajanje preko zasebne lastnine - pašnika za pse prepovedano, je pa urejen

SLIKA 6
CLUSIJEV SVIŠČ NA RASTIŠČU NA LOVRENCU

Pes na povodcu

Zakonodaja na tem področju je jasna: Zakon o zaščiti živali (ZZZiv) v 11. členu navaja:

»Skrbnik psa mora na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa tako, da je pes na povodcu.

Določba prejšnjega odstavka se ne uporablja za:

- pse na javnih mestih, ki so s predpisom lokalne skupnosti ali s privolitvijo lastnika javnega mesta namenjena sprehajanju in druženju psov ter so ustrezno označena in ograjena tako, da je psom onemogočen pobeg;
- lovske pse v času lova v skladu z zakonom, ki ureja lovstvo.«

Za javno mesto oz. kraj se uporablja definicija iz Zakona o varstvu javnega reda in miru, ki v 2. točki definira javni kraj in sicer

SLIKA 8
ČEPRAV V GOZDU, SO MIŠA IN PINA NA POVODCIH

»javni kraj je vsak prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur;«

Zagrožena sankcija za neupoštevanje 11. člena ZZZiv je navedena v 46a členu in sicer 200 EUR - 400 EUR za fizične osebe, ki kot skrbnik na javnem

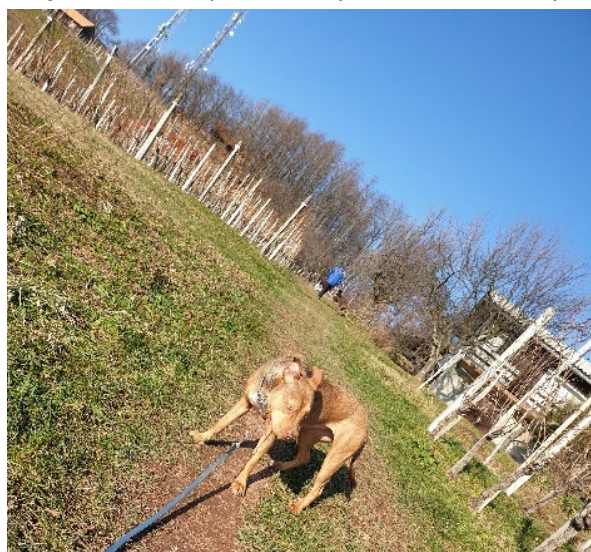
mestu ne zagotovi fizičnega varstva psa tako, da je ta na

povodcu (tretji odstavek 11. člena zakona);

Poleg omejitev, ki nam jih nalaga zakonodaja, pa tudi lokalne skupnosti v svojih aktih -določajo območja kjer morajo biti psi na povodcih oz. kam s psom niti ni dovoljeno (največkrat kakšna otroška igrišča, športne površine – štadion, igrišča). Po drugi strani pa čedalje več lokalnih skupnosti pristopa k izvedbi t.i. pasjih igrišč, ki so ograjena območja, kjer je pes lahko prosto spuščen.

Posebej je potrebno izpostaviti tudi, da je v Triglavskem narodnem parku v pravilih obnašanja navedeno, da mora biti pes v naravnem okolju Triglavskega narodnega parka na povodcu.

Hoja v hribe s psom na povodcu lahko predstavlja lastniku (ne psu) določeno omejitev

SLIKA 9
TUDI NA KRAJŠIH SPREHODIH NA POVODCIH

pri gibanju. Kadar pes ni navajen pohodov s povodcem lahko vleče, kar pa nikakor ne predstavlja posebnega užitka, saj se mora lastnik ukvarjati s psom in ne toliko z okolico in uživanjem v naravi. Prav tako je potrebno kar nekaj spretnosti, da uskladimo hojo s psom in uporabo pohodnih palic. Če psa spustimo v naravo, ga kontroliramo samo s pogledom in glasovnim opozarjanjem, ni pomembno, če se malo bolj oddalji od nas. S tem se avtomatično razbremenimo morebitnega vlečenja psa, smo bolj sproščeni in neobremenjeni.

Nagon plena naredi svoje. Npr. če presenetimo zajca na jutranjem sprehodu, lahko le ta predstavlja dovolj velik dražljaj za našega, sicer ubogljivega, psa, ki ima odpoklic »narejen v nulo«, kot radi nekateri poudarjajo. To se je zgodilo tudi meni. Nekaj let nazaj, v obdobju, ko sem bila prepričana »moj pes pa že ne« sem doživela ravno to: tik pod vrhom bližnjega hriba kamor sem se podajala na jutranje sprehode, nas je presenetil zajec. Pina, leto starejša od Miše, vendar v ne preveč zavidljivi pohodniški kondiciji, ki je komaj sopihala v hrib je, ne vem od kje je dobila moč, dobesedno katapultirala za nesrečnim zajcem. V trenutku sem jo izgubila izpred oči na sicer razglednem terenu. Noben ukaz je ni ustavil. Miša se je ustavila in na povelje prišla nazaj, medtem ko je Pina dobesedno poniknila.

Strah in skrb, ki se je v nekaj minutah razlezel po moji glavi so bili neopisni: »kaj pa če Koga bo srečala Kako bo kdo reagiral Kaj če sreča drugega psa in jo napade » Toliko misli, toliko skrbi Vse se je končalo srečno. Pina me je čakala točno na mestu

SLIKA 10

MLADA PINA ŠE IZ OBDOBJA, KO SEM BILA PREPRIČANA, DA MOJ PES PA ŽE NE BI ...

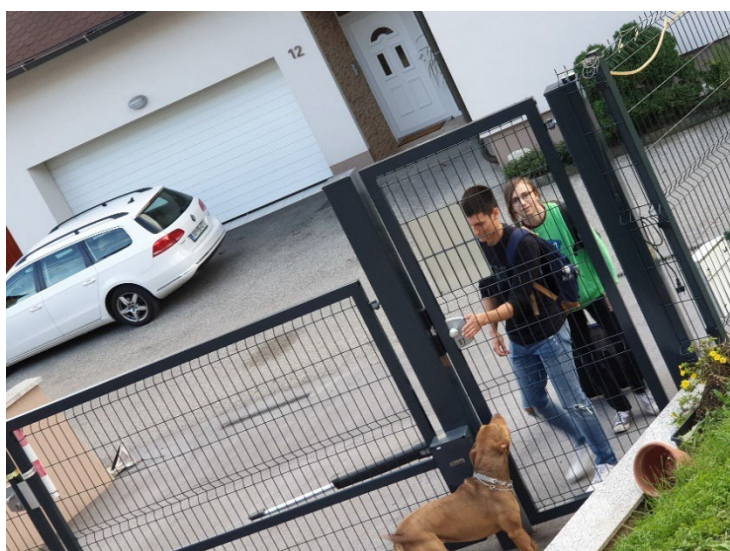
kjer mi je pobegnila in kjer sem pustila svoj pulover ko sem odšla naprej proti vrhu v upanju, da jo najdem. Ob tej izkušnji, še posebej, ker mi je to naredila Pina, ki je veljala za bolj poslušno od obeh psičk, sem spoznala, da ne le zaradi zakonodaje, ampak tudi zaradi prijetnejših pohodov je prav, da je pes na povodcu. Tudi če ni javni prostor kjer je pričakovati večje število ljudi je prav, da je pes pod nadzorom. Edini zanesljiv nadzor pa je povodec. Vodnik lahko tako odreagira, kajti nikoli z gotovostjo ne vemo kdaj lahko naš pes podleže skušnjavi oz. nagonu.

Premalo je namreč poudarka na dejstvu, da pes četudi se praviloma ne oddaljuje od lastnika, lahko podleže nagonu. Lahko ga zmoti kakšna živalca v grmovju, ali sled psičke, ki je v času gonitve in je šla malo pred vami mimo - lastnik ni pozoren in pes gre po svoje. Pes lahko zavoha sled samičke med gonitvijo Če lastnik resnično ni usposobljen in pozoren na tovrstne situacije, lahko pride do »pobega« psa. Nemalo je iskanja izgubljenih živali, ko se le te izgubijo na planinskih poteh. Tu pa je pomembno še eno dejstvo: največkrat pohodniki izbiramo različne ture. Tako so tudi poti za psa drugačne, drugačni so tudi izzivi na katere naletimo. V neznanem okolju bo pes lahko reagiral povsem drugače kot v okolju na katerega je navajen in so mu znane določene podrobnosti na katere ljudje niti nismo pozorni. Lahko ga kaj preplaši in bo njegova reakcija povsem drugačna kot smo navajeni. Prav tako je možnost, da se bo pes izgubil oz. ne bo našel poti do lastnika, v novem, neznanem okolju večja. Če

bo pes odšel malo po svoje v okolju v katerem se sprehaja vsak dan bo prav gotovo lažje našel pot do doma oz. lastnika, kot nekje kjer mu je vse novo in neznano. Ko pa to povežemo še z nepredvidenimi okoliščinami, ki se lahko ob pobegu psa pojavijo (srečanje z drugim psom, divjadjo, ljudmi, ki se bojijo psov), pa lahko kaj kmalu pride do dogodkov z nepopravljivo škodo.

Prepričana sem, da kdor ima svojega psa resnično rad, ga ima na povodcu. Zato, ker le tako lastnik psa naredi največ, da prepreči neželjene situacije: ali da psa izgubi, ali da psa napade drug pes in navsezadnje, da naš pes napade drugo žival ali človeka... Kajti nikoli z gotovostjo ne vemo kako bo naš pes reagiral na človeka ali žival, ki mu prihaja nasproti. Če pa je naš pes npr. še pod stresom ker nas je izgubil, je prestrašen v neznanem okolju, pa lahko reagira povsem proti našemu prepričanju. Prav zaradi tega, ker bo pes ravnal po nagonu, mora biti lastnik psa ozaveščen, da pomeni narejen odpoklic na poligonu ali v nekem domačem okolju nekaj čisto drugega kot odpoklic v naravi, v okolju ki niso poznani ne psu ne vodniku.

SLIKA 11
OGRAJENO DOMAČE DVORIŠČE - SVOBODA ZA MOJI PSIČKI

pa se panično boji psov zaradi neke negativne izkušnje iz preteklosti....

Sama grem s psom v ograjena igrišča za pse ali pa na vadbišče Kinološkega društva, kjer je »varno« okolje, da je lahko pes spuščen in brez povodca. Prav tako imam doma ograjeno dvorišče – ravno zato, da sta lahko moji dve psički svobodni vsaj v domačem okolju.

Zavedati se moramo, da bomo morda nekomu »uničili dan«, če bo naš pes spuščen (ker menimo, da mora biti pes v naravi spuščen), ta posameznik

Srečevanje z drugimi pohodniki in psi

Na svojih poteh večinoma srečujem lastnike, ki imajo pse spuščene. Največ teh psov se od svojega lastnika oddalji in priteče meni nasproti Praviloma lastnik zakriči: »nič vam ne bo naredil« ali kakšno podobno frazo. Kadar vidijo, da imam ob sebi psa nekateri celo zakričijo: »A imate privezanega psa? Moj nič ne naredi!!!!«. Ugotavljam, da ima narejen »odpoklic« bistveno manj vodnikov, kot to trdijo. Nihče ne pomisli, da

je mene morda strah drugih psov, ne glede na to, da imam ob sebi psa. Da se ne počutim prijetno, če prileti vame pes, ki ga ne poznam

S takšnim obnašanjem lastniki predvsem svojim psom povzročajo veliko škodo. Nelagodje pri ljudeh, se s tem povečuje, posledica pa je vse manjša toleranca do spuščenih psov.

Ob planinskih poteh se nahajajo tudi domačije. Lastniki nekaterih domačij imajo svoje pse prosto spuščene, kar je potrebno upoštevati. Naš pes bo v takem primeru »vsiljivec na tujem dvorišču«. Njihov pes bo odreagirал na prišleka na podlagi nagona za varovanje svojega teritorija. Lastniki domačij in zemljišč so razumljivo manj tolerantni do tujih psov, ki vnašajo nered na njihovo dvorišče.

SLIKA 12

NA POHODU NAMA JE NASPROTI PRITEKEL
"LOKALNI" PES. MIŠA SE NE POČUTI PRIJETNO

Veliko primerov, ko so se psi stepli v naravi, smo lahko zasledili v zadnjih letih. Tudi sama sem bila večkrat priča, ko so se psi bolj ali manj grobo »prepirali« pred kakšnim planinskim domom. Dogodek lanskega julija, ko sta se dva psa stepla na poti čez Komarčo in eden ni preživel padca v prepad je tudi v meni zbudila signal, da je res potrebna previdnost in nikoli ne smem pasti v skušnjava, da bi Mišo odpela in jo imela prosto spuščeno v naravi. Razen opisanega napada psa v mladosti, sama nisem nikoli doživela, da bi mene ali moji psički pes resneje napadel. Kakšnim manjšim incidentom pa ne posvečam preveč pozornosti, čeprav nezaupanje do drugih psov postaja vse večji ob tovrstnih izkušnjah.

Napadi psov na druge živali

Pes je nedvomno čuteče in inteligentno bitje in kljub temu, da je pes socializirano bitje, da živi s človekom v sožitju, se ravna po nagonu. Mogoče je krivo pomanjkanje socializacije, mogoče samo okoliščine in nagonsko ravnanje vplivajo, da se pri psu odrazi tisto kar si ne želimo. Pes napade živino na paši. Za psa je živina na paši plen in nagonsko bo pes odreagirал V Gorenjskem glasu je bilo tako že leta 2017 v enem izmed člankov navedeno, da pastirji na pobočjih Begunjščice zaznavajo povečano problematiko odvezanih psov, ki se zaženejo v čredo ovac in jih pogrizajo ali celo pokončajo do smrti. Da za tovrstne incidente niso »krivi« le spuščeni psi pohodnikov, ampak tudi psi iz bližnje okolice ni olajševalna okoliščina, ki bi zmanjšala nujnost »imeti psa na povodcu« in s tem pod nadzorom.

Pa ne le živino na paši, psu lahko »zadiši« tudi preganjanje divjadi, velik problem so spuščeni psi v času, ko divjad polega mladiče. Pred časom pa je bil v medijih tudi

objavljen članek, ko je pes pomoril dva labodja mladiča na mariborskem Lentu. Pes bo

SLIKA 13

MIŠA OPAZUJE LABODE NA AKUMULACIJI SAVE

vedno reagiral na podlagi nagona – pašna živina je za nekega psa dovolj velik dražljaj, da v njej vidi »plen«.

Poleg gospodarske škode, ki nastane ob tovrstnih incidentih je pomembno tudi, da je pes, ki je napadel ali drugo žival ali človeka takoj obravnavan s strani UVHVVR, vsak lastnik pa

po obligacijskem zakoniku odgovarja za tovrstne napade – tudi odškodninsko. Pes, ki je napadel človeka ali žival praviloma dobi oznako »nevarnega psa«. Za lastnika takega psa pa veljajo strožja pravila. V javnosti je oznaka »nevaren pes« oznaka za zahtevnejše oz. nevarnejše pasme vendar naša zakonodaja ne izpostavlja nobene pasme kot nevarne pasme.

Sama imam Mišo privezano na poseben pas, s krajšim povodcem, ki ga občasno oz. po potrebi podaljšam. Po prepadnih poteh načeloma ne hodim v pasji družbi, če pa se znajdem v kakšni bolj zahtevni situaciji, pa jo imam na povodcu v rokah, da bi tako lahko hitreje odreagirala, če bi Miša zdrsnila.... Znano pa je priporočilo, da pes na povodcu ni pripet na pohodnika nad prepadnimi prehodi, saj lahko pes vodnika potegne s seboj v prepad v kolikor mu zdrsne.

Vstop psa v planinske kočje in prenočevanje

Hišni red v planinskih kočah, ki je objavljen na spletni strani Planinske zveze Slovenije, navaja: »Psov in drugih živali ni dovoljeno spuščati v planinske kočje«. Hišni red za bivake te prepovedi ne navaja.

Prepoved vstopa pasjim ljubljencem za lahko za lastnika predstavlja veliko oviro.

Kljub temu nekatere planinske kočje dovoljujejo vstop psom v jedilnico. Nekaj je tudi planinskih koč, ki omogočajo vstop psom tudi v sobe pod določenimi pogoji, seveda. Sama temu nisem ravno naklonjena, saj je predvsem v visokogorju zagotavljanje že neke osnovne higiene velik izziv. Če govorimo o psu, ki (nehote) pušča dlako, morda ima celo težave z zajedalci za katere ni nujno, da lastnik ve.... Je moj zadržek na mestu. Ne glede na to, da imam psa, da sem z njo rada v naravi, da mi je nepogrešljiv tovariš na vseh poteh, tu se mi resnično pojavijo dvomi. Vem, vsakdo bo trdil, da je njegov pes navajen čistoče, da spi na tleh, da ne pušča dlak. Vendar pa, ko se vrata sobe zaprejo, nihče ne more z gotovostjo vedeti kje bo pes zares preživel noč.... In kaj

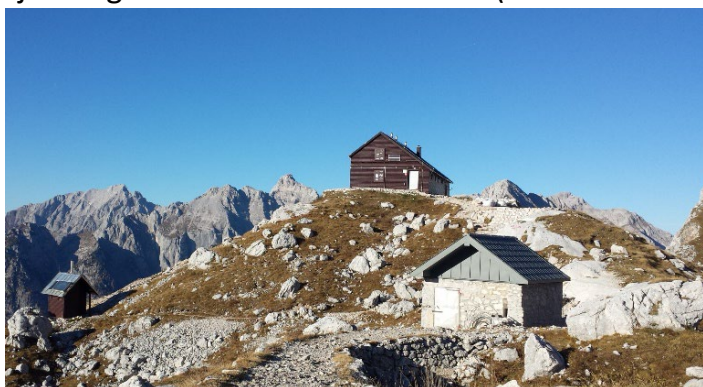
se zgodi potem, ko oskrbnik ob pospravljanju ugotovi, da je pes kljub zagotovitom pustil npr. dlake na jogiju, odeji? Kaj se zgodi, če en dan za tem ravno v to sobo pride nekdo, ki ima npr. alergijo na pasjo dlako ali je astmatik? Prav zaradi teh argumentov tudi nisem ravno zagovornik, da so psi lahko v bivaku. V bivakih je praviloma še manj »nadzora« in posledično temu lahko še več težav. Znanec mi je pripovedoval kako je v enem od visokogorskih bivakov tuja planinka prepričevala ostale planince v bivaku kako njen pes lepo spi na tleh ob njenih nogah Sredi noči se je moj znanec zbudil z obrazom pred pasjim gobcem Pes je ponoči počasi priplezal na spodnji pograd, kjer je bilo seveda udobneje kot na trdih tleh.

Nekateri vidijo rešitev situacije z ureditvijo posebnih boksov ob planinskih kočah. Morda je to lahko rešitev, lahko pa je samo povod za še več težav. Kajti takoj, ko bo možnost, da lahko psi z nami tudi prenočujejo v planinskih kočah ponujena, bo v gore zahajalo še več (ne)odgovornih lastnikov psov, ki ne bodo upoštevali pravil ampak bodo znova in znova izsiljevali svoj prav. Noben lastnik tudi ne more zagotoviti, da bo njegov pes v takšnem okolju miren in npr. ne bo lajal ali tulil celo noč, ker se pes ne bo počutil varnega

Prav je, da oskrbniki planinskih koč omogočijo vstop npr. v kakšen prirejen prostor ali neko zavetje kadar je zunaj nevihta, dež, mraz, (kadar prostorske zmožnosti to omogočajo). Vendar bi morala odgovornost za psa in njegovo ugodje biti vedno na lastniku: mi, lastniki smo tisti, ki moramo presoditi ali je neka tura dovolj varna za našega psa, ali so vremenske razmere primerne, da psa dodatno ne izpostavljam negativnim okoliščinam.

Za opis situacije in mnenja o prisotnosti psov v koči I. kategorije, sem prosila večletno oskrbnico Zasavke koč na Prehodavcih, ga. Tea Dernovšek.

Njen odgovor citiram: »V naši koči (Zasavska koča na Prehodavcih - op. avtorja) vstop

SLIKA 14

ZASAVSKA KOČA NA PREHODAVCIH PRED OBNOVO FASADE

psom ni dovoljen. Smo majhna koča z ogromno obiska, tako da včasih je že za ljudi premalo prostora. V jedilnici se tudi streže hrana, vsi ljudje niso ljubitelji kužkov, tako da je težko ustreči vsem. Ker nimamo ločenih

prostorov, psi žal nimajo vstopa.

Ker imamo samo skupna ležišča, v sobi in tudi v bivaku psi ne morejo prenočiti. Pred nekaj leti smo sicer dovolili prenočevanje psov v preddverju bivaka, vendar smo zaradi slabih izkušenj to opustili. Namreč, psi so spali (sodeč po dlakah na rjuhah) kar

na posteljah z lastniki, eden od gostov je imel precej slabo izkušnjo, ko je želel ponoči na wc...Tako da iz navedenih razlogov, pri nas kužki ne morejo prenočiti.«

Prav tako sem za stališče glede prisotnosti psov povprašala na nižje ležečem domu v mojem domačem okolju – Tončkov dom na Lisci.

Predstavnica Občine Sevnica, Vlasta Kuzmički, je na moja zastavljena vprašanja o

SLIKA 15

TONČKOV DOM NA LISCI

prisotnosti psov v Tončkovem domu na Lisci izjavila naslednje:
»Tončkov dom je v lasti Občine Sevnica, upravlja pa ga najemnik. Na

navedeno temo

je bila v preteklosti že opravljena razprava z najemnikom in s predstavnikom Planinskega društva Lisca Sevnica. Pridobili smo tudi odgovor s strani strokovnega delavca na PZS, ki je pojasnil, da je za planinske kočje pod okriljem PZS sprejet Hišni red, ki določa pravila ravnanja v planinski koči. V njem je jasno določeno, da psov ni dovoljeno spuščati v planinske kočje. Glede na to, da je Tončkov dom planinska kočja, se je Občina Sevnica po opravljenem razgovoru odločila, da pri hišnem redu Tončkovega doma upošteva hišni red PZS, ki določa pravila ravnanja glede psov v planinski koči, da psov ni dovoljeno spuščati v planinske kočje. Pred vhodom v Tončkov dom je urejena pokrita terasa, kjer pa so dobrodošli tudi psi. V okolici Tončkovega doma je nameščen tudi zabojnik za pasje iztrebke."

Sama menim, da bi morali lastniki psov načrtovati svoje pohodniške poti glede na veljavne omejitve. V kolikor je vstop psom v planinske kočje prepovedan, je prav da načrtujejo enodnevne planinske poti, kadar pa si zaželi večdnevnega potepanja, pa morajo poskrbeti za ustrezno drugo varstvo psa. Navsezadnje je mogoče najeti turistične nastanitve v dolini, kjer je bivanje psov dovoljeno, in se dnevno iz istega izhodišča podajati na različne vrhove.

Marsikateri lastnik psa pred nakupom psa niti ni pomislil na morebitne omejitve, s katerimi se bo kot lastnik psa srečeval. Ne le za vstop v planinske kočje, ampak tudi npr. za hotele, kampe, apartmaje, gostinske lokale. Včasih je tudi meni težko, ko bi npr. rada šla v kakšen hotel ali apartma, pa tam pse ne sprejemajo. Ostane mi dvoje: ali poiščem drugo nastanitev ali pa poiščem doma varstvo za psički. In tako nekako je tudi za planinske poti in kočje: na dvodnevne ture grem sama, brez psičke. Na

enodnevnne pohode jo vzamem z veseljem, kadar presodim, da je to varno za obe – zame in Mišo.

SLIKA 16
MIŠA NA VIŠEVNIKU

Lastništvo psa prinese veliko lepega, ampak poleg vsega lepega zahteva tudi odgovornost. Odgovornost do psa in do drugih ljudi in živali.

ZAKLJUČEK

V času v katerem živimo, ko dejansko vsi iščemo stik z naravo, želimo se vrniti k svojemu bistvu – vsak po svojih najboljših močeh, je imeti pasjega spremljevalca na planinskih pohodih tako rekoč modna muha. Z večanjem števila pohodnikov, z večanjem števila psov se problematika samo pogloblja. Več pohodnikov pomeni tudi več različno mislečih posameznikov, ki smo vsak po svoje prepričani v svoj prav in zagovarjamo svoje pravice na vsakem koraku. Prav zaradi tega bo potrebno na novo pregledati in proučiti argumente, okoliščine in na novo postaviti pravila varnega gibanja po planinskih poteh in bivanja v kočah. Zavedati se namreč moramo, da psi nimajo težav z našimi pravili. Prilagodili se bodo tistemu kar bo lastnik od njega zahteval. Oni bodo veseli v naši družbi – ali z omejitvami s katerimi bomo lahko v naravi uživali vsi ali pa brez omejitev v okoliščinah, ko se bomo tisti, ki se tujih psov bojimo podajali na planinske poti v strahu – ne le pred nevarnimi živalmi, ampak tudi pred spuščeni psi, katerih lastniki so prepričani, da je njihov pes nemoteč za ostale planince.

Potrebno je ozaveščanje tako lastnikov psov kot tudi posameznikov, ki se za nabavo psa še odločajo: pes ni le prijetna družba doma in v naravi. Pes je obveznost, ki prinese tudi veliko odgovornost – do psa in družbe. Veliko je različnih situacij v katerih se je potrebno prilagoditi – drugim posameznikom, ki se psov bojijo, ki jim prisotnost pasje dlake povzroča zdravstvene težave... Tudi psi prenašajo določene bolezni in zajedalce, ki so lahko nadležni, če že ne nevarni tako za pse kot tudi za ljudi.

Kot lastniki in vodniki psa se moramo zavedati, da smo mi tisti, ki lahko največ storimo za to, da naš pes ne podleže skušnjavam nagona, da je naš pes resnično najboljši človekov prijatelj na planinskih poteh z našim odgovornim in uvidevnim ravnanjem do vseh s katerimi se srečujemo na planinskih poteh. Mi, lastniki psov, smo tisti, ki lahko dosežemo, da bo naš pasji prijatelj tudi prijatelj ostalih pohodnikov – z doslednostjo in uvidevnostjo do drugih in ne s kričanjem: »moj pes nič ne naredi!«. Vsak posameznik bi se moral zavedati, da je sicer lepo narediti fotografijo psa na nekem vrhu in jo objaviti na socialnih omrežjih, a vendar je potrebno tovrstne podvige načrtovati ter temeljito premisliti ali je primerno, da za ceno »svobode psa« vnašamo nered ali neprijetno izkušnjo nekomu drugemu, ki ne deli našega pogleda in ni takšen pasjeljubec kot smo mi. Predvsem pa je potrebno zelo kritično razmisliti o tem kdaj je primerno, da se na planinske poti odpravimo v pasji družbi in predvsem kaj naš pes pridobi, če nas spremlja na zahtevnejših, morda celo večdnevnihih turah po visokogorju. Na pohodne poti s psom se moramo odpraviti z zavedanjem, da nismo sami na planinskih poteh, da ne vemo koga lahko srečamo in kakšno zgodbo v sebi nosi ta posameznik, ki nam prihaja nasproti. Zavedati se moramo, da niso drugi tisti, ki se morajo prilagajati našim pogledom in prepričanjem glede našega hišnega ljubljence. Lastniki psov smo tisti, ki lahko najbolj zaščitimo svoje pse in poskrbimo, da naši ljubljenci ne bodo moteči za okolico. Zagovarjam odgovorno lastništvo psov, kar pa ne pomeni vsiljevati svojih pogledov na druge ljudi, ampak sprejemanje tako dobrih kot slabih strani lastništva psov in sprejeti tudi kakšno omejitev, ki jo lastništvo psa prinaša v naša življenja. Odgovorno lastništvo psa pomeni tudi izbira primernih pohodniških izletov za naše pasje prijatelje in kritična presoja o tem ali je vsaka planinska pot in vsak naš cilj, ki ga želimo doseči, res primeren tudi za našega psa. Odgovorno lastništvo ne pomeni, da bomo lastniki od drugih deležnikov zahtevali prilagoditve za vsako ceno, ampak bomo mi tisti, ki bomo poskrbeli za prijetno »sobivanje« vseh, ki se srečujemo na planinskih poteh.

ZAHVALA

V prvi vrsti se zahvaljujem velikemu strokovnjaku in poznavalcu pasjega obnašanja, kinologu, avtorju več knjig in častnemu članu ter strokovni vodji Kinološkega društva Posavje Sevnica Antonu Es – Zvonetu, da mi je odprl vrata v svet kinologije. Vedno (ne le ob nastanku te naloge) mi je pripravljen pomagati s svojim kritičnim in argumentiranim pogledom na vse moje »pasje« zagate.

Iskrena hvala ga. Tei Dernovšek, oskrbnici Zasavke koč na Prehodavcih, predstavnici Občine Sevnica ga. Vlasti Kuzmički in predsedniku Planinskega društva Lisca Sevnica Petru Požun, da so si kljub veliko dela in preobremenjenosti vzeli čas in odgovorili na moja vprašanja, ter obogatili vsebino te naloge.

Nazadnje, ampak ne najmanj pomembna pa še zahvala mojemu mentorju, srčnemu ljubitelju narave in njenemu zagovorniku, Dušanu Klenovšek, ki me je vzel pod mentorstvo in verjel v mojo iskreno željo, napisati seminarsko nalogo na temo, tako kot čutim – od srca.

VIRI

ES, Anton – Zvone, Program osnovne vzgoje psa za delo

COREN, Stanley, Kako razmišljajo psi, Debora Ljubljana, 2008 ISBN 978-961-6525-52-7

PUGNETTI, Gino, Vse o psih, Mladinska knjiga 1993

Planinski vestnik letnik 121, številka 1

wikipedia.org (https://sl.wikipedia.org/wiki/Doma%C4%8Di_pes#cite_note-38)

Gorenjski glas,

<https://www.gorenjskiglas.si/article/20170529/C/170529785/1002/pes-raztrgal-ovco-na-planini>

Javno komunalno podjetje Grosuplje, <https://www.jkpg.si/kam-s-pasjimi-iztrebki>,
Javno komunalno podjetje Grosuplje

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije <https://www.kgzs.si/novica/clovek-a-se-ti-zdi-to-v-redu-2022-05-12>

Planinska zveza Slovenije, <https://www.pzs.si/vsebina.php?pid=3>

Revija moj pes, <https://www.mojpes.com/aktualno/vedno-vec-psov-po-domovih-in-manj-po-zavetiscih/>

FOTOGRAFIJE

Slika 2: Bojana Naglič Benedik

Slika 3: Hermina Šantej

Ostale fotografije osebni arhiv

Ta seminarska naloga je rezultat prebiranja tako strokovne literature kot spletnih člankov. Na podlagi mojih osebnih izkušenj pa odraža moj pogled na problematiko prisotnosti psov na planinskih poteh. Vsakršno povzemanje in razmnoževanje gradiva brez predhodnega soglasja ni dovoljeno, saj je naloga moje osebno avtorsko delo. Simona Koritnik Pavlin